

EUROPEES PARLEMENT

1999

2004

Zittingsdocument

DEFINITIEVE VERSIE
A5-0291/2000

16 oktober 2000

VERSLAG

over de mededeling van de Commissie aan de Raad, het Europees Parlement, het Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de regio's betreffende een agenda voor het sociaal beleid
(COM(2000) 379 - C5-0508/2000 - 2000/2219(COS))

Commissie werkgelegenheid en sociale zaken

Rapporteur: Anne E.M. van Lancker

INHOUD

	Blz.
PROCEDUREVERLOOP	4
ONTWERPRESOLUTIE	5
TOELICHTING	11
ADVIES VAN DE COMMISSIE RECHTEN VAN DE VROUW EN GELIJKE KANSEN.	14

PROCEDUREVERLOOP

Bij schrijven van 30 juni 2000 deed de Commissie haar mededeling betreffende een agenda voor het sociaal beleid toekomen aan het Parlement (COM(2000) 379 - 2000/2219(COS)).

Op 23 oktober 2000 gaf de Voorzitter van het Parlement kennis van de verwijzing van deze mededeling naar de Commissie werkgelegenheid en sociale zaken als commissie ten principale en naar de Commissie rechten van de vrouw en gelijke kansen, de Commissie industrie, externe handel, onderzoek en energie en de Commissie vrijheden en rechten van de burger, justitie en binnenlandse zaken als medeadviserende commissies (C5-0508/2000).

De Commissie werkgelegenheid en sociale zaken benoemde reeds op haar vergadering van 15 februari 2000 Anne E.M. van Lancker tot rapporteur.

Zij behandelde het ontwerpverslag op haar vergaderingen van 19 september en 11/12 oktober 2000.

Op laatstgenoemde vergadering hechtte zij met 28 stemmen voor en 4 tegen bij 9 onthoudingen haar goedkeuring aan de ontwerpresolutie.

Bij de stemming waren aanwezig: Michel Rocard, voorzitter; Winfried Menrad, ondervoorzitter; Anne E.M. Van Lancker, rapporteur; Sylviane H. Ainaridi, Jan Andersson, María Antonia Avilés Perea, Regina Bastos, Jean-Louis Bernié, Philip Rodway Bushill-Matthews, Chantal Cauquil (verving Arlette Laguiller), Luciano Emilio Caveri, Alejandro Cercas Alonso, Luigi Cocilovo, Brian Crowley, Proinsias De Rossa, Harlem Désir (verving Elisa Maria Damião), Den Dover (verving Anne-Karin Glase), Harald Ettl, Carlo Fatuzzo, Ilda Figueiredo, Hélène Flautre, Marie-Hélène Gillig, Roger Helmer (verving Raffaele Lombardo), Stephen Hughes, Ioannis Koukiadis, Rodi Kratsa, Jean Lambert, Elizabeth Lynne, Toine Manders (verving Daniel G.L.E.G. Ducarme), Mario Mantovani, Manuel Medina Ortega (verving Fiorella Ghilardotti), Neil Parish (verving Thomas Mann), Bartho Pronk, Luciana Sbarbati, Herman Schmid, Peter William Skinner (verving Claude Moraes), Miet Smet, Ursula Stenzel (verving Tokia Saïfi), Helle Thorning-Schmidt, Ieke van den Burg en Barbara Weiler.

Het advies Commissie rechten van de vrouw en gelijke kansen is bij dit verslag gevoegd. De Commissie industrie, externe handel, onderzoek en energie en de Commissie vrijheden en rechten van de burger, justitie en binnenlandse zaken hebben respectievelijk op 13 september en 2 oktober 2000 besloten geen advies uit te brengen.

Het verslag werd ingediend op 16 oktober 2000.

De termijn voor de indiening van amendementen wordt bekendgemaakt in de ontwerpagenda voor de vergaderperiode waarin het verslag wordt behandeld.

ONTWERPRESOLUTIE

Resolutie van het Europees Parlement over de mededeling van de Commissie betreffende een agenda voor het sociaal beleid (COM(2000) 379 - C5-0508/2000 - 2000/2219(COS))

Het Europees Parlement,

- gezien de mededeling van de Commissie (COM(2000) 379 - C5-0508/2000¹),
 - gezien de conclusies van de Europese Raad van Lissabon van 23 en 24 maart en Santa Maria da Feira van 19 en 20 juni 2000,
 - gelet op de talrijke voorstellen van het sociale middenveld en experts tijdens de gemeenschappelijke conferentie van de Europese Commissie en het Europees Parlement over de Europese sociale agenda van 21 en 22 september 2000,
 - gelet op artikel 47, lid 1 van zijn Reglement,
 - gezien het verslag van de Commissie werkgelegenheid en sociale zaken en het advies van de Commissie rechten van de vrouw en gelijke kansen (A5-0291/2000),
- A. overwegende dat de rapporteur voorstellen betreffende de context en de inhoud van een Europese sociale agenda heeft geformuleerd in twee werkdocumenten², waarover in de Commissie werkgelegenheid en sociale zaken van gedachten is gewisseld,
- B. overwegende dat de Europese Commissie het Europees Parlement nauw bij de werkzaamheden heeft betrokken en dat de gesprekken op grond van de voorstellen van de Europese Commissie en de bovengenoemde werkdocumenten talrijk, nuttig en productief zijn geweest, zonder afbreuk te doen aan de volledige autonomie en het initiatiefrecht van het Europees Parlement en de Europese Commissie,
- C. overwegende dat de Europese Commissie naar aanleiding van deze gesprekken een aantal voorstellen van het Europees Parlement heeft overgenomen, maar dat een aantal essentiële punten nog niet naar tevredenheid zijn behandeld,
- D. overwegende dat sociale vooruitgang in Europa een van de hoofddoelstellingen van de Europese Unie is; wenst dat de Europese Unie ervoor ijvert om de normen inzake sociale bescherming naar boven te verleggen en niet alleen minimumnormen te garanderen,
1. hecht zijn goedkeuring aan de door de Europese Commissie voorgestelde nieuwe agenda voor het sociaal beleid, onder voorbehoud van de in deze resolutie geformuleerde opmerkingen;
 2. is van oordeel dat deze sociale agenda moet bijdragen aan de waarborging van de fundamentele en sociale rechten, die via internationale Verdragen en Conventies algemene erkenning genieten en via het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie in het waardenconcept van de Unie moeten worden opgenomen, teneinde deze sociale

¹ Nog niet in het PB gepubliceerd.

² PE 286.207/A en B/rev.

engagements in praktijk om te zetten;

3. deelt het standpunt van de Europese Commissie dat de sociale agenda moet getuigen van een ambitieuze aanpak, om te bevestigen dat het sociale, economische en werkgelegenheidsbeleid nauw met elkaar verweven en interdependent zijn en evenwaardige pijlers moeten zijn van het communautair beleid, met als doel de sociale kwaliteit van het leven van alle burgers te verbeteren; onderstreept dat het sociaal beleid een volwaardig beleid met eigen doelstellingen moet zijn, en niet mag worden beschouwd als alleen maar ondergeschikt aan het economische en werkgelegenheidsbeleid en evenmin als ondergeschikt aan de totstandbrenging van een grote binnenmarkt;
4. hoopt dat de sociale agenda een mobiliserend effect heeft op de publieke opinie en dat de Europese Raad de hoofdlijnen ervan goedkeurt zonder afbreuk te doen aan het initiatiefrecht van de Commissie; meent dat de politieke leesbaarheid van de sociale agenda van essentieel belang is voor de geloofwaardigheid en het welslagen ervan; verwacht derhalve van de Commissie dat zij het document verder verduidelijkt om een beter onderscheid te maken tussen nieuwe projecten en reeds genomen besluiten en om de reële prioriteiten van de Unie preciezer uit te tekenen;
5. verzoekt de Commissie rekening te houden met de noodzaak van gender mainstreaming in alle sectoren die bij de sociale agenda betrokken zijn, en nauw op dit proces toe te zien door geregeld hierover verslag uit te brengen;
6. is van mening dat het gewicht op employability moet worden versterkt als element om voor iedereen de mogelijkheid open te houden om aansluiting bij de arbeidsmarkt te vinden; een en ander dient te leiden tot meer investeringen in innovatieve opleiding, levenslang leren en een duidelijker accent op taalvaardigheden, zowel wat de moedertal als wat vreemde talen betreft;
7. toont zich verheugd over de ontwikkeling van de open coördinatiemethode in overeenstemming met het proces van Luxemburg; wijst op het innovatieve effect dat van de open coördinatiemethode mag worden verwacht; constateert dat deze methode niet alleen rekening houdt met de geest van het subsidiariteitsbeginsel en met de diversiteit in de lidstaten, maar tevens met de doelstelling van de Unie; verwacht dat deze methode wat betreft de werkgelegenheid wordt versterkt en geconcretiseerd door zowel kwantitatieve als kwalitatieve gemeenschappelijke doelstellingen voor het werkgelegenheidsbeleid; wenst dat deze methode op basis van gemeenschappelijke doelstellingen, nationale actieprogramma's, evaluatie en follow-up, op korte termijn ook wordt toegepast voor de strijd tegen armoede en sociale uitsluiting en verwacht dat eveneens vooruitgang wordt geboekt in de vier pijlers voor wat betreft de open coördinatiestrategie voor de sociale bescherming;
8. onderstreept echter dat het communautaire wetgevingsinstrument (via richtlijnen, verordeningen of Europese CAO's) vaak het meest effectieve instrument zal zijn in de gebieden die onder de bevoegdheid van de Unie vallen, omdat hierdoor het genot van sociale rechten wordt gewaarborgd, sociale minimumnormen op communautair niveau worden vastgesteld en tegelijkertijd de democratische parlementaire inspraak en de gerechtelijke controle op de besluiten van de Unie worden gewaarborgd; roept de Commissie derhalve op om het geldende wetgevingskader te evalueren, en de gekozen instrumenten voor de verwezenlijking van de sociale agenda te preciseren en ervoor te zorgen dat haar maatregelen hun neerslag vinden in concrete wetgevingsvoorstellen;

9. meent dat de opstelling en de tenuitvoerlegging van de sociale agenda een zaak is van alle betrokken sociaal-economische en politieke actoren; meent dat hier een beslissende rol weggelegd is voor de sociale partners, die een zeer grote verantwoordelijkheid zullen dragen bij het overleg op Europees en nationaal niveau op essentiële gebieden zoals arbeidsorganisatie, organisatie en verkorting van de arbeidstijd, levenslang leren en de nieuwe, zogenaamde atypische vormen van arbeid; verwacht niettemin dat de Commissie wetgevingsinstrumenten voorstelt indien de onderhandelingen niet binnen een redelijke termijn tot resultaten leiden;
10. is van mening dat de sociale dialoog moet worden bevorderd en versterkt als een belangrijke factor voor het oplossen van de uitdagingen op sociaal terrein en op het gebied van de arbeidsmarkt waarvoor Europa zich geplaatst ziet; meent dat de sociale dialoog een belangrijke rol moet spelen bij de uitwisseling van ideeën en beste praktijken, die ervoor moet helpen zorgen dat niet alleen de doelstellingen voor het beleid van de lidstaten worden bereikt, maar dat ook de mogelijkheid voor het gebruik van verschillende middelen wordt opgehouden;
11. deelt de opvatting van de Commissie dat de versterking van het sociaal overleg nodig is om beter het hoofd te kunnen bieden aan de uitdagingen van de industriële veranderingen; steunt het voorstel van de Commissie om de Europese Stichting voor de verbetering van de levens- en arbeidsvoorwaarden (Instituut van Dublin) te belasten met het verzamelen en verspreiden van informatie over industriële veranderingsprocessen aan alle betrokkenen;
12. deelt het standpunt van de Commissie dat de Europese organen die actief zijn in de sociale sector, aanzienlijk kunnen bijdragen tot de verwezenlijking van de nieuwe agenda voor het sociaal beleid en vraagt daarom dat de onderlinge coördinatie van hun werkzaamheden wordt verbeterd en dat hun programma's zo goed mogelijk worden afgestemd op de prioriteiten die in de agenda zijn vastgelegd;
13. deelt het standpunt van de Commissie dat de NGO's in het toekomstige sociale beleid van de Unie een belangrijke rol te spelen hebben; verzoekt derhalve de Commissie een passende rechtsgrond voor de ontwikkeling van de civiele dialoog vast te stellen en de nodige financiële middelen uit te trekken om de NGO's in staat te stellen aan de Europese sociale agenda mee te werken;
14. verzoekt de Commissie de nieuwe sociale agenda op de volgende punten te versterken:
 - a) het actieprogramma e-Europe en de initiatieven e-working, e-inclusion en e-learning aanvullen met een actieprogramma voor de ontwikkeling van de sociale economie, de plaatselijke werkgelegenheid en de dienstensector, met inbegrip van huishoudelijk werk in loondienst, die niet alleen bijdragen tot het creëren van een groot aantal nieuwe arbeidsplaatsen, maar ook tot de verbetering van de levenskwaliteit voor iedereen; dit plan dient te voorzien in de nodige belasting- en wetgevende maatregelen om deze derde sector van de Europese economie tot volle wasdom te brengen;
 - b) de kwaliteit van de nieuwe vormen van arbeid verzekeren door middel van wetgevingsinitiatieven met betrekking tot thuiswerk, telewerk, semi-zelfstandig werk en combideeltijdwerk, en een richtlijn indienen inzake de sociale bescherming van deze nieuwe arbeidsvormen;

- c) een echte communautaire strategie uitwerken voor de gezondheid en de veiligheid op het werk, die is gebaseerd op het vaststellen van gemeenschappelijke parallelle doelstellingen en die een actieprogramma omvat voor de verbetering van de toepassing, controle en evaluatie van de bestaande richtlijnen, alsook aanvullende wetgevingsopties voor nog niet of onvoldoende gedekte risico's, zoals huidaanrakingen ingevolge blootstelling aan zonnestralen, nieuwe opkomende risico's zoals stress, spier-, pees- en botletsels, en de nieuwe arbeidssituaties en het gebruik van risico-analyses promoten als een onderdeel van een preventieve aanpak;
- d) het recht op collectieve actie, met name het stakingsrecht, op Europees niveau invoeren;
- e) de collectieve en individuele rechten van werknemers beter beschermen door middel van de evaluatie en herziening van de richtlijnen inzake collectief ontslag (75/129/EEG¹, gewijzigd bij richtlijn 92/56/EEG²), de overgang van ondernemingen (77/187/EEG³) en insolventie (80/987/EEG⁴), om deze aan te passen aan de verschillende aspecten van de industriële verandering; een voorstel indienen voor een richtlijn inzake bescherming tegen individueel ontslag;
- f) het recht op informatie, raadpleging en participatie van de werknemers uitbreiden, bij voorrang door de toepassing van de richtlijn betreffende de minimumvoorschriften voor informatie en raadpleging van de werknemers en via een legislatieve oplossing voor de participatie van de werknemers in het kader van het statuut van de Europese vennootschap, maar ook door de herziening van de richtlijn inzake de Europese ondernemingsraad (94/45/EEG⁵);
- g) het actieprogramma ter bestrijding van armoede en sociale uitsluiting versterken door het streven van de lidstaten te ondersteunen om elke burger een menswaardig bestaan te bieden en hem de kans te geven op deelname aan het maatschappelijk leven, door het recht op een inkomen, pensioen en minimumloon vast te stellen en door aan iedereen toegang te geven tot fundamentele sociale rechten;
- h) een voorstel indienen tot wijziging van de richtlijn ter bevordering van de veiligheid en de gezondheid op het werk van werkneemsters tijdens de zwangerschap, na de bevalling en tijdens de lactatie (92/85/EG⁶), uitgaande van de voorstellen die het Europees Parlement in zijn resolutie van 6 juli 2000 heeft geformuleerd, teneinde de bestaande lacunes in verband met de bescherming en bezoldiging van deze werkneemsters en de duur van het bevallingsverlof aan te vullen;
- i) de nadruk leggen op de verantwoordelijkheid van de sociale partners voor de verwezenlijking van gelijke beloning en gelijke kansen;
- j) een initiatief nemen voor een grotere sociale kwaliteit in het arbeidsleven dankzij mogelijkheden om beroepsleven en sociaal leven beter met elkaar te combineren en door aanpassing en verkorting van de wettelijke arbeidsduur met diverse formules en

¹ PB L 48 van 22.2.1975, blz. 29.

² PB L 41 van 18.2.1993, blz. 50.

³ PB L 61 van 5.3.1977, blz. 26.

⁴ PB L 283 van 28.10.1980, blz. 23.

⁵ PB L 254 van 30.9.1994, blz. 64.

⁶ PB L 348 van 28.11.1992, blz. 1.

procedures die tussen de sociale partners moeten worden overeengekomen (verkorting van de werkweek, recht op deeltijdarbeid, sabbatsverlof en ouderschapsverlof, stapsgewijze uittreding), rekening houdend met het feit dat verschillende bevolkingsgroepen verschillende wensen en verwachtingen van het arbeidsleven hebben;

- k) een wetgevingsinstrument voorstellen met betrekking tot de invoering van een voorafgaande en bindende grensoverschrijdende controle op de effecten ervan op het gebied van het sociaal en fiscaal recht ("grenseffectentoets"), overeenkomstig de wens die het Europees Parlement in zijn resolutie over de situatie van de grensarbeiders van 28 mei 1998¹ heeft uitgesproken, en een voorstel indienen voor de herziening van richtlijn 96/71² betreffende de terbeschikkingstelling van werknemers, teneinde de sancties bij niet-naleving aan te scherpen en werknemers die het slachtoffer zijn van malafide ondernemingen beter te beschermen;
 - l) actie instellen om discriminatie te bestrijden door het voorstellen van nieuwe "verticale richtlijnen" m.b.t. alle discriminatiegronden die nog niet aan de orde zijn geweest in de voorstellen van de Commissie in het kader van artikel 13, en door het mainstreamen van het beleid inzake non-discriminatie en gelijke kansen over alle relevante beleidsdomeinen van de Europese Unie;
 - m) een actieplan voorstellen voor de integratie van ouderen en gehandicapten in het beroepsleven en de informatiemaatschappij;
 - n) erop toezien dat de sociale dimensie in het mededingingsbeleid ten volle in aanmerking wordt genomen, onder meer door de indiening van een voorstel voor een richtlijn inzake de sociale clausules in het kader van overheidsopdrachten en door bij besluiten van de Commissie inzake fusies van ondernemingen rekening te houden met overwegingen in verband met de werkgelegenheid en de industriële betrekkingen;
 - o) de werking van de sociale clausule in het kader van het APS evalueren (naleving van de IAO-overeenkomsten nrs. 29 en 105 "Dwangarbeid" en "Slavernij" en bevordering van de eerbiediging van IAO-overeenkomst nr. 182 "Kinderarbeid") en sociale clausules voorstellen in de internationale overeenkomsten die door de Unie en de Gemeenschap worden gesloten;
 - p) de nodige initiatieven nemen om bij de voorbereiding van de uitbreiding meer aandacht te besteden aan de sociale dimensie; in alle pretoetredingsbesprekingen het beginsel van de gelijke behandeling van de geslachten bevorderen en de sociale dialoog met vrouwenorganisaties in de kandidaatlanden intensiveren;
15. verwelkomt het besluit van de Raad om de samenhang tussen de globale richtsnoeren voor het economisch beleid van de lidstaten en de Gemeenschap en de richtsnoeren voor de werkgelegenheid te verzekeren; wenst dat op de Europese voorjaarsstop ook een jaarlijkse evaluatie wordt verricht van de tenuitvoerlegging van de sociale agenda, onder meer van de aspecten inzake gender mainstreaming in deze agenda; verzoekt de Commissie derhalve om voor de sociale agenda een "scorebord" op te stellen met de

¹ PB C 167 van 1.6.1998, blz. 4.

² PB L 18 van 21.1.1997, blz. 1.

verantwoordelijke actoren, de instrumenten en het tijdschema voor elke maatregel;

16. constateert dat nog 24 voorstellen van de Commissie met betrekking tot het sociaal beleid bij de Raad in behandeling zijn, waarvan sommige reeds sinds jaren; verzoekt de Raad om in samenwerking met de Commissie en het Europees Parlement een actieprogramma vast te stellen om de goedkeuring van deze voorstellen te bespoedigen;
17. verzoekt zijn bevoegde commissie de tenuitvoerlegging van de sociale agenda op regelmatige tijdstippen te controleren;
18. verzoekt zijn Voorzitter deze resolutie te doen toekomen aan de Raad en de Commissie, alsmede aan het Economisch en Sociaal Comité, het Comité van de regio's, de sociale partners en het platform van de NGO's.

TOELICHTING

1. Inleiding

Het sociaal beleid neemt op de politieke agenda van de Europese Unie een steeds belangrijker plaats in. Op de Europese Raad van Lissabon op 22 en 23 maart 2000 hebben de regeringsleiders voor het komende decennium een nieuw strategisch doel vastgesteld: "de meest concurrerende en dynamische kenniseconomie van de wereld te worden die in staat is tot duurzame economische groei met meer en betere banen en een hechtere sociale samenhang". De Europese Raad schetst een uitgebreid actieprogramma en een betere coördinatie, gebaseerd op becijferde doelstellingen, een nagestreefde groei van 3% en de terugkeer naar volledige werkgelegenheid.

De Raad besluit ook om zijn gedachtewisseling over de richting die het sociaal beleid in de toekomst moet uitgaan op grond van een Commissiemededeling voort te zetten, teneinde op de Europese Raad van Nice in december overeenstemming te bereiken over een Europese sociale agenda, met inbegrip van de initiatieven van de verschillende betrokken partners. De ambitie bij de uitwerking van het derde sociale actieprogramma van de Commissie is dus veel groter dan bij de twee vorige programma's, temeer omdat de Unie sinds de Top van Amsterdam in juni 1997 beschikt over beter aangepaste instrumenten om haar sociaal beleid te voeren.

In deze nieuwe politieke context heeft de rapporteur haar werkzaamheden aangevat. De sociale agenda 2000-2005 wordt het werkprogramma van de Europese Unie voor de werkgelegenheid en het sociaal beleid. Daarom heeft de rapporteur, in samenwerking met de coördinatoren van de Commissie werkgelegenheid en sociale zaken, geprobeerd invloed uit te oefenen op de inhoud van de nieuwe sociale agenda vóór de goedkeuring ervan door de Europese Commissie.

- De rapporteur heeft twee werkdocumenten opgesteld over de nieuwe politieke context en de instrumenten voor een Europees sociaal beleid en over de inhoud van de sociale agenda. Deze werkdocumenten vormden de grondslag voor de gesprekken met de belangrijkste betrokkenen.
- In de commissie heeft een ontmoeting plaatsgehad met de sociale partners (EVV, CEEP en UNICE), alsmede met vertegenwoordigers van het platform van NGO's.
- De rapporteur heeft schriftelijke voorstellen ontvangen van de sociale partners, het platform van NGO's en verschillende NGO's.
- Op 21 en 22 september 2000 organiseert de Commissie werkgelegenheid en sociale zaken in samenwerking met de Commissie een seminar over de sociale agenda. De rapporteur verbindt zich ertoe om de tijdens dit seminar geformuleerde voorstellen bij de stemming over haar verslag aan de commissie voor te leggen.
- Het Europees Parlement is door de Commissie nauw betrokken bij de werkzaamheden voor de opstelling van de sociale agenda. Zoals voor het sociale actieprogramma 1998-2000 heeft de Commissie werkgelegenheid en sociale zaken op verzoek van de rapporteur verschillende gesprekken georganiseerd met degenen die bij de Commissie met de opstelling van deze sociale agenda belast zijn. De fractiecoördinatoren van de Commissie werkgelegenheid en sociale zaken waren bij deze gesprekken aanwezig.

Op 28 juni 2000 heeft de Europese Commissie haar voorstel voor een Europese sociale agenda goedgekeurd. Op 7 juli heeft de Raad werkgelegenheid en sociale zaken hierover op

zijn informele bijeenkomst in Parijs een eerste gedachtewisseling gehouden. De voorzitter van de Commissie werkgelegenheid en sociale zaken heeft bij die gelegenheid het woord gevoerd.

2. Evaluatie van de Commissievoorstellen

De rapporteur wil de opstellers van de nieuwe sociale agenda feliciteren en de Commissie tevens bedanken voor de goede samenwerking bij de voorbereiding van dit document. Toch moet de rapporteur bij het voorstel van de Commissie de volgende opmerkingen formuleren:

- De burgers van de Europese Unie en de kandidaat-lidstaten verwachten veel van de Unie wat de kwaliteit van de werkgelegenheid, de kwaliteit van de sociale structuur en de levenskwaliteit betreft. Nu de Economische en Monetaire Unie een feit wordt, moet het Europese sociale model worden versterkt om beter te kunnen beantwoorden aan de nieuwe uitdagingen en de verwachtingen van de bevolking.

Het economisch en monetair beleid moet worden verzoend met de sociale doelstellingen van de Unie. De sociale agenda moet dit engagement zichtbaar maken. Dat betekent een leesbaar document met 1) duidelijke doelstellingen, 2) voorstellen voor concrete instrumenten, 3) precieze tijdschema's. Dat is in het document van de Commissie niet steeds het geval: ondanks het feit dat de Commissie een streefdatum aangeeft, is het soort instrument niet steeds duidelijk omschreven.

- De rapporteur meent dat de sociale agenda kan worden versterkt wat de bindende instrumenten betreft. De open coördinatiemethode draagt weliswaar vruchten op gebieden die onder de gedeelde verantwoordelijkheid van de lidstaten en de Unie vallen, maar dit mag de Commissie niet beletten om haar initiatiefrecht te gebruiken en bindende instrumenten voor te stellen op de gebieden die onder haar bevoegdheid vallen. Wij stellen initiatieven voor op drie niveaus:
 - De vaststelling van minimumnormen en -voorschriften, die geleidelijk aan een uitgebreide basis van sociale rechten waarborgen voor de werknemers en alle personen in alle lidstaten van de Unie (bv. gelijke behandeling van mannen en vrouwen, veiligheid en gezondheid op het werk, arbeidsorganisatie, sociale bescherming).
 - De harmonisatie van de sociale voorschriften, met het oog op de vaststelling van een gemeenschappelijk recht voor alle lidstaten. Het gemeenschappelijk sociaal recht moet samengaan met de voltooiing van de eenheidsmarkt en beantwoorden aan de nieuwe behoeften die voortvloeien uit de Europese integratie en het grensoverschrijdende karakter van ondernemingen (bv. grensoverschrijdende sociale dialoog, sociale clausules in het kader van overheidsopdrachten).
 - De coördinatie van de verschillende nationale voorschriften van sociaal recht, met het oog op de verwezenlijking van het vrije verkeer (bijvoorbeeld sociale zekerheid van migrerende werknemers, verblijfsrecht, grensoverschrijdende terbeschikkingstelling, "Europa-toets").

De rapporteur onderstreept dat de Commissie verschillende concrete voorstellen heeft ingediend, maar dat een aantal instrumenten nog steeds bij de Raad op tafel ligt. De Commissie geeft in de bijlage bij haar mededeling over de sociale agenda een overzicht van de dossiers die nog bij de Raad in behandeling zijn.

- Op sociaal-economisch gebied ligt een aanzienlijke verantwoordelijkheid bij de sociale partners, die deelnemen aan de macro-economische dialoog en aan tripartiete ontmoetingen met de Commissie en de Europese Raad, maar die ook de mogelijkheid hebben om Europese collectieve overeenkomsten te sluiten. De rapporteur is ervan overtuigd dat de sociale dialoog een belangrijke rol zal spelen bij de tenuitvoerlegging van de nieuwe sociale agenda en hoopt dat de sociale partners hun verantwoordelijkheid ten volle zullen dragen. Tot dusver zijn de concrete resultaten van de sociale dialoog echter bescheiden. Indien de onderhandelingen niet binnen een redelijke termijn tot resultaat leiden, meent de rapporteur dat de Europese Commissie haar initiatiefrecht toch moet benutten en wetgevingsinstrumenten moet voorstellen.
- In de bijlage is tevens een vergelijking opgenomen tussen de maatregelen die worden voorgesteld in de sociale agenda van de Commissie en in het werkdocument van de rapporteur.

9 oktober 2000

ADVIES VAN DE COMMISSIE RECHTEN VAN DE VROUW EN GELIJKE KANSEN

aan de Commissie werkgelegenheid en sociale zaken

inzake de agenda voor sociaal beleid (COM(2000) 379 - C5-0508/2000 - 2000/2219(COS))

Rapporteur voor advies: Rodi Kratsa

PROCEDUREVERLOOP

De Commissie rechten van de vrouw en gelijke kansen benoemde op haar vergadering van 18 april 2000 Rodi Kratsa tot rapporteur voor advies.

De commissie behandelde het ontwerpadvies op haar vergaderingen van 14 september en 9 oktober 2000.

Op laatstgenoemde vergadering hechtte zij met algemene stemmen haar goedkeuring aan de hierna volgende conclusies.

Bij de stemming waren aanwezig: Maj Britt Theorin, voorzitter; Marianne Eriksson, Anne E.M. Van Lancker en Jillian Evans, ondervoorzitters; Rodi Kratsa, rapporteur voor advies: María Antonia Avilés Perea, Fiorella Ghilardotti, Lissy Gröner, María Izquierdo Rojo (vervang María Rodríguez Ramos), Anna Karamanou, Christa Klaß, Astrid Lulling, Eryl Margaret McNally, Christa Prets, Amalia Sartori, Miet Smet, Helena Torres Marques en Elena Valenciano Martínez-Orozco.

BEKNOPTE MOTIVERING

Op de Europese Raad van Lissabon maakte de Europese Unie haar besluit bekend om de grote kwaliteitsomslag door de mondialisering en de uitdagingen van een door kennis gevoede nieuwe economie aan te pakken. Met het oog op deze nieuwe werkelijkheid heeft de Europese Unie zich voor het komende decennium een nieuw strategisch doel gesteld, namelijk om de meest concurrerende en dynamische kenniseconomie van de wereld te worden, in staat tot duurzame economische ontwikkeling, met meer en betere arbeidsplaatsen en een grotere maatschappelijke samenhang.

Hiervoor is modernisering van het Europees sociaal model nodig door investering in de mens. De sociale agenda moet deze eerezuchtige doelen van de Europese Unie formuleren, en moet zich hierbij baseren op talloze maatregelen die de doelen moeten weerspiegelen die de Europese Unie zich stelt, maar ook op de collectieve verantwoordelijkheden van de maatschappelijke, nationale, regionale en lokale instanties, de sociale partners en het MKB.

De sociale agenda moet geen geheel van losstaande maatregelen vormen, maar een algeheel kader vormen voor de maatschappelijke ontwikkeling waarbij rekening wordt gehouden met de onderlinge afhankelijkheid van de vier pijlers werkgelegenheid, flexibiliteit van de ondernemingen en de werknemers, ondernemingsgeest en gelijkheid tussen mannen en vrouwen.

We verwachten niet dat de sociale agenda een homogeen sociaal beleid aan de lidstaten oplegt. Wel verwachten we dat de agenda de coördinatie van de sociale beleidsvormen doeltreffend versterkt.

Het gemoderniseerd Europees model dat de sociale agenda beoogt, dient beter en doeltreffender gericht te zijn op de waarden solidariteit en rechtvaardigheid die eraan ten grondslag liggen en die thans worden bedreigd.

Zo moeten de veranderingen die in de wereld plaatsvinden en van invloed zijn op de Europese economie en samenleving worden omgezet van bedreigingen van marginalisering in gelegenheden voor creativiteit en maatschappelijke integratie van alle burgers, zowel mannen als vrouwen, in alle regio's van Europa. Hier ligt onze grote politieke verantwoordelijkheid.

Alle lidstaten kampen (in verschillende mate) met dezelfde uitdagingen ten aanzien van de verandering van het arbeidsmilieu, de nieuwe arbeidsstructuren, discriminatie van burgers, ook op grond van geslacht, die nog steeds bestaan.

De deelname van vrouwen aan de arbeidsmarkt is gering. In de Europese Unie werkt slechts de helft van het aantal vrouwen, en in de VS tweederde. Deze kloof tussen de geslachten in beloning blijft nog steeds groot.

De discriminatie op grond van geslacht op het gebied van de werkgelegenheid is verontrustend in alle landen, ook in die waar het participatiepercentage hoog ligt. Verschillende categorieën vrouwen zoals vrouwen met specifieke behoeften of allochtone vrouwen worden vaak het slachtoffer van discriminatie.

Er bestaan nog steeds onacceptabele belemmeringen van fiscale, educatieve, maatschappelijke en culturele aard die de toegang van vrouwen tot arbeid en hun ontwikkeling in het beroep belemmeren.

De meerderheid van de vrouwen is werkzaam in zogeheten "vrouwelijke beroepen", die gewoonlijk worden gekenmerkt door deeltijdwerk, een onveilige werkomgeving, geringe beloning, het ontbreken van beroepsopleiding en specialisatie, alsmede van sociale voorzieningen.

Het doel dat de sociale agenda zich wat betreft het aantal werkende vrouwen (60% tot 2010) stelt, zal de problemen van de vrouwen niet oplossen. De armoede en de maatschappelijke uitsluiting van de vrouwen hebben hun wortels ook in andere landen buiten de arbeidsmarkt, zoals het gebrek aan kwaliteit in de sociale zekerheid. Het kwaliteitsdoel dat de sociale agenda zich stelt, heeft in de eerste plaats betrekking op vrouwen.

De modernisering van de verzekeringsstelsels en de aanpassing ervan aan de nieuwe demografische gegevens moet rekening houden met de waardigheid van het individu en verzekeringsdekking van vrouwen onafhankelijk van hun partners en met name in de periode die zij nodig hebben voor de opvoeding van kinderen of de verzorging van bejaarde gezinsleden.

Om de maatschappelijke integratie en maatschappelijke cohesie te bevorderen is de volledige deelname van vrouwen aan het economisch, politiek, openbaar en wetenschappelijk leven vereist. De voorgestelde sociale agenda erkent dit doel als voornaamste element om

maatschappelijke en economische vooruitgang te bevorderen.

Ondanks dit alles zijn de voorgestelde maatregelen nieuw noch duidelijk, en evenmin concreet. Zij houden geen rekening met de onderlinge afhankelijkheid van de maatschappelijke, economische en culturele factoren die het leven van de vrouw kenmerken en die hun evenwichtige deelname aan de besluitvorming verhinderen.

Bij de verwezenlijking van de sociale agenda moet een actieve rol worden toegekend aan de betrokken instanties en maatschappelijke actoren, en met name aan de vrouwenorganisaties en moet hun de mogelijkheid worden geboden om deel te nemen aan de planning en het beheer van de beleidsvormen in de nieuwe agenda.

Ernstige en specifieke problemen zoals geweld worden wel genoemd maar er wordt geen enkele specifieke actie hiervoor in de nieuwe agenda voorgesteld.

Het beginsel van gelijkheid tussen mannen en vrouwen dient de betrekkingen van de Gemeenschap met de toetredingslanden en de internationale betrekkingen te inspireren.

CONCLUSIES

De Commissie rechten van de vrouw en gelijke kansen verzoekt de ten principale bevoegde Commissie werkgelegenheid en sociale zaken onderstaande suggesties in de goed te keuren ontwerp-resolutie op te nemen:

1. verzoekt de lidstaten alle noodzakelijke maatregelen te nemen om de kwantitatieve en kwalitatieve deelname van vrouwen aan de arbeidsmarkt te vergemakkelijken, door het aanbod van gekwalificeerd werk dat bepaalde rechten garandeert en het harmonisch samengaan van beroeps- en gezinsleven te stimuleren;
2. verzoekt de lidstaten alle belemmeringen uit de weg te ruimen die verband houden met gelijkheid tussen mannen en vrouwen. Het stelselmatig betrekken van vrouwen bij alle belangrijke beleidsvormen dient met name te worden versterkt en ontwikkeld. Deze procedure dient in regelmatige verslagen op de voet te worden gevolgd;
3. verzoekt de Commissie de Europese organisaties die actief zijn op het gebied van de levensomstandigheden en de werkgelegenheid, en meer in het bijzonder op dat van de beroepsopleiding (bijvoorbeeld de Europese Stichting voor de verbetering van de levens- en arbeidsomstandigheden en Cedefop), specifiek onderzoek in te stellen en maatregelen voor te stellen voor een kwalitatieve en kwantitatieve verbetering van de participatie van vrouwen op het gebied van de werkgelegenheid en, meer in het algemeen, op sociaal gebied;
4. verzoekt de Commissie de normalisering van de betaalde huishoudelijke arbeid die door derden in het huishouden van particulieren verricht wordt, als arbeidssector te bevorderen, hetgeen enerzijds veronderstelt dat zowel de aard en de omvang van de sector als de arbeidsomstandigheden en de loonvoorwaarden van de betrokkenen in kaart worden gebracht, en anderzijds dat een regelgeving tot stand komt inzake de sociale rechten van de werknemer, de regulering van vraag en aanbod in de sector, de mogelijkheid tot scholing en de medefinanciering van de fiscale en parafiscale lasten door de overheid;

5. verzoekt de Commissie gebruik te maken van het ESF, de Structuurfondsen en de communautaire initiatieven om gelijkheid tussen mannen en vrouwen te bevorderen;
6. verzoekt de Commissie en de lidstaten ervoor te zorgen dat in alle plannings- en evaluatiecomités alsmede in de Werkgroep van hoog niveau en het Comité voor sociale bescherming mannen en vrouwen evenwichtig vertegenwoordigd zijn;
7. verzoekt de Commissie onderzoek te doen naar het opstellen van een richtlijn inzake de kwalitatieve en kwantitatieve aspecten van de toegang tot kinderopvang en verzorging van bejaarde of andere gezinsleden;
8. verzoekt de lidstaten hun onderwijsstelsels op alle niveaus te moderniseren, en daarbij rekening te houden met de behoeften van de arbeidsmarkt en de uitdaging van de gelijkheid tussen mannen en vrouwen;
9. verzoekt de lidstaten hun beleid op het gebied van onderwijs, beroepsopleiding en sociale zorg te heroriënteren en daarbij rekening te houden met de nieuwe economische en sociale werkelijkheid en de dimensie van gelijkheid tussen mannen en vrouwen;
10. verzoekt de Commissie en de lidstaten de noodzakelijke maatregelen te nemen om het gebrek aan vaardigheden dat bij vrouwen wordt waargenomen te verminderen, bijvoorbeeld een leven lang leren, informaticaopleiding en een bredere wetenschappelijke en technologische scholing;
11. verzoekt de Commissie en de lidstaten het voor vrouwen makkelijker te maken hun persoonlijke keuzes in het leven en hun carrière te maken;
12. verzoekt de Commissie en de Raad specifieke maatregelen te nemen voor de professionele en maatschappelijke reïntegratie van vrouwen van middelbare en oudere leeftijd, die volgens diverse onderzoeken de eerste slachtoffers zijn wanneer bedrijven personeel afstoten in geval van fusies en herstructureringen;
13. verzoekt de lidstaten de verzekeringsstelsels en de socialezekerheidsstelsels te moderniseren en mannen en vrouwen geïndividualiseerde, waardige en stabiele maatschappelijke bescherming te bieden;
14. verzoekt de sociale partners en de lidstaten op Europees en nationaal niveau vastberaden samen te werken om op Europees niveau gemeenschappelijke doelen te stellen om gelijke beloning en gelijke kansen te verwezenlijken op grond van de richtsnoeren voor de werkgelegenheid en de follow-up van de verwezenlijking van de doelstellingen;
15. verzoekt de Commissie en de lidstaten tijdig ingrijpende maatregelen te nemen om ervoor te zorgen dat het scheppen van nieuwe arbeidsplaatsen in de dienstverleningssector met name leidt tot gekwalificeerd werk dat bepaalde rechten garandeert, en niet leidt tot grotere verschillen in beloning tussen mannen en vrouwen, alsmede tot een stijging van het aantal vrouwen dat tegen hun wil parttime werkt, en tot vormen van onzeker werk, en niet ten koste gaat van hun carrière en de kwaliteit van de sociale bescherming;
16. verzoekt de Commissie en de lidstaten de noodzakelijke maatregelen te nemen ter

bescherming van de eer van de vrouw tegen alle uitingen in het sociale en economische leven (bijvoorbeeld reclame, ongewenste intimiteiten);

17. verzoekt de Commissie een richtlijn uit te werken inzake ongewenste intimiteiten en geweldpleging jegens vrouwen;
18. verzoekt de Commissie en de Raad de sociale dialoog met de vrouwenorganisaties in de kandidaatlanden te intensiveren, in alle pretoetredingsbesprekingen het beginsel van de gelijke behandeling van de geslachten te bevorderen en extra nadruk te leggen op de overneming van het "acquis communautaire";
19. verzoekt de Commissie en de Raad de eerbiediging van de rechten van de vrouw en gelijke kansen op te nemen in alle beleid in de buitenlandse betrekkingen van de Europese Unie en in bilaterale overeenkomsten;
20. verzoekt de Europese instellingen een daadwerkelijke samenwerking te ontwikkelen met internationale organisaties waaronder de IAO en de WTO met betrekking tot de rechten van de vrouw en het beginsel van gelijke kansen;
21. verzoekt de Commissie op de lentebijeenkomst van de Europese Raad een verslag in te dienen over de verwezenlijking van gelijkheid tussen mannen en vrouwen in het kader van de sociale agenda;
22. verzoekt de Commissie ervoor te zorgen dat de doelstellingen van de sociale agenda en die van het Programma in verband met de communautaire raamstrategie inzake de gelijkheid van mannen en vrouwen (2001-2005) met elkaar verbonden zijn;
23. verzoekt de Commissie de uitwisseling en verspreiding te vergemakkelijken van beste praktijken en innoverende beleidsmaatregelen die afkomstig zijn van de NGO's en de plaatselijke en regionale instanties en die de bevordering van de professionele en sociale positie van de vrouwen betreffen;
24. verzoekt het Europees Parlement om de uitvoering van de sociale agenda in de verschillende lidstaten te volgen aan de hand van verslagen die de Commissie zal opstellen over het resultaat van de beleidsmaatregelen, dat gemeten zal worden aan de hand van kwalitatieve en kwantitatieve indicatoren voor de beide geslachten.